

Deventer Verhaal eind jaren '60

Johan van der Veen als 16-jarige actievoerder

(Door Allard van Lenthe, 2023)

De Deventer historicus Johan van der Veen schrijft een boek over de links-progressieve politieke bewegingen in het Deventer in de vorige eeuw. Deventer heeft haar bijnaam 'Moskou aan de IJssel' aan deze bewegingen te danken.

Eind jaren '60 maakt Johan van der Veen als 16-jarige gymnasiast de democratisering van het onderwijs mee. Deze democratisering gaat samen met de opkomst van de popmuziek en met een ervaring van de vredesbeweging.

Blues Dimension

Zijn ogen gaan glinsteren wanneer hij vertelt over het concert van Blues Dimension in het Hervormd Wijkgebouw aan de Van Vlotenlaan.

Het concert wordt gegeven op 15 juni 1969, het is een schoolavond van de HBS, de MMS en het Alexander Hegius Gymnasium.

Wanneer de buurt klaagt over geluidsoverlast, grijpt de rector van het Gymnasium in. Hij legt het concert stil.

Daarmee roept hij de toorn van de aanwezigen over zich af. Iemand grist de microfoon uit zijn hand en haalt Blues Dimension terug uit de kleedkamer. Driehonderd scholieren stampen, klappen en klimmen op tafels en stoelen.

'We want blues! We want blues! We want blues!' Met het accent op want.

Tien minuten later staat een politie-eenheid met overvalwagens voor de deur. De scholieren worden met wapenstokken het Hervormd Wijkgebouw uit gedreven.

‘Het was een echte rel’, zegt Johan van der Veen. ‘Het ging er hard aan toe, maar het kon wat ons betreft niet hard genoeg gaan! Onze feestavond was naar de kloten!’

Zijn ogen glinsteren.

NATO-mijnenvegers

Een dag na de rel rond het concert met Blues Dimension zit ik met Johan van der Veen, Wouter Oudemans en Liesbeth Haverkamp aan tafel op de werkzolder van het jongerencentrum De Zambar.

Zij hebben een Scholierenvakbond Afdeling Deventer opgericht en houden in een kelder aan de Menstraat bijeenkomsten en feestjes voor scholieren.

Mogen ze de stencilmachine van De Zambar gebruiken voor de vakbond?

Ja dat mag.

En mag het ook voor de demonstratie drie NATO-mijnenvegers, die het komende weekend aan de Wellekade in Deventer aanleggen?

‘M’n vader vindt het goed!’ zegt Wouter Oudemans.

Wouters vader Aart Oudemans is directeur van de uitgeverij Kluwer en voorzitter van het bestuur van de Stichting Sociaal Cultureel Werk, die het jongerencentrum De Zambar onder zich heeft.

‘En wat vindt jouw vader ervan?’ vraag ik aan Johan van der Veen.

Johan haalt zijn schouders op. ‘Mijn vader weet van niks!’ zegt hij.

Op vrijdagmiddag maken Johan, Wouter en verwanten een spandoek met bloedrode letters op een wit laken.

We kijken bedenkelijk, maar het staat er: ‘Marinier moordvak!’.

Er wordt een brandbrief op een carbonvel (stencil) getypt.

‘De marine en de NAVO zijn waakhonden van het kapitalisme... Ze zijn niet voor de vrede, ze zijn voor de oorlog.... We krijgen hier oorlogspropaganda voorgeschoteld. Daar zitten we niet op te wachten....Trossen los, kap de trossen van de mijnenvegers los!’

Het is krasse taal, maar het staat er.

‘Hoeveel stencils hebben jullie nodig?’ vraag ik.

‘Drie duizend!’

‘Drie duizend?!’

Daar gaan de actievoerders.

Het spandoek met de tekst ‘Marinier: moordvak!’ hangt een uur aan de stadsmuur van het huis van de familie Oudemans op het Bergschild.

‘Het is de muur van ons huis!’ roept Wouter tegen de agenten ,die vanaf de weg roepen dat het spandoek weg gehaald moet worden.

‘Het is jullie muur, maar wij moeten er tegen aan kijken!’ roepen de agenten.

Wouter heeft de keuze tussen het spandoek weghalen of een proces verhaal. Met tegenzin doet hij het eerste.

Opgepakt

Nog voordat hij zich heeft kunnen aansluiten bij de PSP-demonstratie, wordt Johan van der Veen opgepakt.

Zijn boodschappentas met 3000 stencils wordt in beslag genomen.

Hij zit ruim twee uur in een cel in het politiebureau, dat toen

gevestigd was naast het gemeentehuis aan het Grote Kerkhof.

Om 5 uur wordt hij eruit gehaald door een politieman in burger.

Hij kent de politieman: het is de vader van een meisje uit zijn klas.

De politieman ruikt naar drank.

Hij zegt: 'Zijn je ouders niet thuis? Niemand neemt de telefoon op bij jullie thuis!'

'Mijn ouders zijn naar de markt en daarna gaan ze koffie drinken bij familie.'

'Johan, jongen, ik weet niet wat ik met je aan moet! Ik zit hiernaast met de rector van je school bij de Heerensociëteit. Hij zegt dat je een actievoerder bent, maar wel een eerlijke jongen. ...Is het jullie bedoeling om de trossen van die Mijnenvegers los te maken?

'Dat is symbolisch bedoeld.'

'Symbolisch! Symbolisch!....Dus het is niet de bedoeling om geweld te gebruiken?Goed, dan kun je gaan! Die tas met stencils neem ik in beslag!'

Door een klein gangetje tussen het gemeentehuis en het politiebureau komen ze op het Grote Kerkhof.

Daar slaat de politieman zonder op of om te kijken de hoek om.

Wanneer Johan thuis de fiets in de schuur zet, zijn z'n ouders net binnen.

'Ik ga m'n huiswerk maken!' zegt hij.

'Dat is goed jongen!'

